

Ministerie van Economische Zaken

Lange Houtstraat 2
2511 CW Den Haag

Ons kenmerk ENL-2014-00702
Behandeld door Roel Kaljee
Telefoon 070-3114365
E-mail rkaljee@energie-nederland.nl
Datum 13 oktober 2014

T. 070 311 43 50
F. 070 311 43 51
www.energie-nederland.nl
info@energie-nederland.nl
KvK Den Haag 50816179

Onderwerp Inbreng op consultatie van een voorgestelde
wijziging van de Warmteregeling

Geachte mevrouw, mijnheer,

Energie-Nederland wil graag gebruik maken van de mogelijkheid om te reageren op een voorgestelde wijziging van de Warmteregeling (Regeling van 4 september 2013, nr. WJZ/13132689, houdende uitvoering van het Warmtebesluit en de Warmtewet).

Daarbij geldt overigens dat niet op alle punten duidelijk is hoe het voorstel van het Ministerie voor een nieuwe Warmteregeling luidt. Met betrekking tot een aantal parameters (elektrisch koken en de rendementen van de cv-ketel) zijn nadere onderzoeken uitgevoerd, waarvan de resultaten nog niet in de geconsulteerde Regeling zijn verwerkt. Het is daarmee vooralsnog onduidelijk welk standpunt het Ministerie over die parameters inneemt. Niettemin zal Energie-Nederland uiteraard op de onderzoeksresultaten reageren, in de hoop en verwachting dat het Ministerie door de consultatiereacties geholpen wordt daarin een evenwichtige beslissing te nemen.

Aanpassing van de Warmteregeling

De huidige warmteprijs vormt een goede afspiegeling van de kosten van een gemiddeld gashuishouden. Een aantal consumenten(organisaties) denkt daar anders over. Uit de inbreng van consumenten(organisaties) spreekt het gevoel dat structureel (veel) teveel wordt betaald voor het product warmte. Energie-Nederland betreurt het ten zeerste dat een aantal consumenten(organisaties) dat zo ervaart en dat de Warmtewet daarin geen verandering heeft kunnen brengen. Wellicht speelt bij dit laatste mee dat door de initiatiefnemers van de Warmtewet en ook in de verdere Kamerbehandeling de verwachting is gewekt dat de warmtetarieven door de Warmtewet zouden dalen. Die verwachting was gebaseerd op de veronderstelling dat warmteleveranciers in hun prijsstelling misbruik maakten van de gebondenheid van afnemers. Die veronderstelling is herhaaldelijk en onderbouwd onjuist gebleken. Het tegendeel bleek waar: de warmtebedrijven maakten juist een lager dan redelijk rendement. Dat heeft het onbehaaglijke gevoel bij een aantal consumenten(organisaties) evenwel helaas niet kunnen wegnemen.

In de Warmteregeling zijn de parameters ingevuld die worden gebruikt in de berekening van de NMDA-prijs voor warmte. De parameters worden gebruikt om te komen tot een goede afspiegeling van de kosten die een gemiddeld huishouden dat op gas is aangesloten maakt. Energie-Nederland benadrukt in dat kader dat, anders dan het woord wellicht doet vermoeden, de maximumprijs die op grond van de warmteregelgeving wordt vastgesteld, dus overeenkomt met de kosten in een *gemiddelde* gassituatie. Energie-Nederland zou daarom ook graag van een (gemaximeerde) referentieprijs spreken in plaats van een maximumprijs. Energie-Nederland benadrukt verder dat de gekozen wijze van regulering van het warmtetarief meebrengt dat ook zakelijke warmteverbruikers niet meer betalen dan een gemiddeld gashuishouden. De warmteregulering heeft een groot neerwaarts effect op de tarieven die bijvoorbeeld supermarkten, detailhandelbedrijven, kantoorgebouwen en bouwmarkten betalen.

De Minister ziet nu aanleiding om de invulling van de parameters in de Warmteregeling te herzien. Die mogelijkheid is er uiteraard ook. In de toelichting bij de Warmteregeling staat dat markt- en technologische ontwikkelingen van invloed kunnen zijn op de hoogte van de parameters. Daarom is gekozen deze parameters vast te leggen in een ministeriële regeling en te laten monitoren door het Warmte Expertise Centrum van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zodat de regeling periodiek kan worden aangepast, aldus de Minister. In de toelichting op de Warmteregeling wordt dit als volgt verwoord:

“In deze regeling wordt de referentiewaarde vastgesteld voor aan aantal factoren die benodigd zijn bij de bepaling van de maximumprijs van warmte. Deze referentiewaarden worden bij MR vastgesteld omdat de hoogte ervan kan veranderen in de tijd, bijvoorbeeld door de invloed van technologische ontwikkelingen. Wanneer hiertoe aanleiding is, kan er een nieuwe indexering plaatsvinden van deze referentiewaarden. Een dergelijke indexering vindt in elk geval elke vier jaar, naar aanleiding van de periodieke evaluatie van de wet, plaats. Bij de vaststelling van de referentiewaarden in de onderhavige regeling is gebruik gemaakt van onafhankelijke bronnen en rapporten van externe adviseurs.”

De cijfers en bedragen die in de Warmteregeling worden genoemd, komen uit het jaar 2009. Energie-Nederland stelt voorop dat deze cijfers en bedragen uiteraard aan verandering onderhevig kunnen zijn en derhalve mogelijk niet meer geheel aansluiten bij de actualiteit. Die conclusie had ook reeds getrokken kunnen worden in aanloop naar de vaststelling van de Warmteregeling in 2013. Naar de mening van Energie-Nederland had het meer voor de hand gelegen om RVO in het kader van de vaststelling en inwerkingtreding van de Warmteregeling te vragen om de actuele gegevens in kaart te brengen en de oorspronkelijke Warmteregeling daarop te baseren.

De Minister heeft er evenwel voor gekozen eerst uit te gaan van gegevens uit 2009 en is vervolgens een half jaar na de inwerkingtreding van de Warmteregeling tot de conclusie gekomen dat die gegevens zijn verouderd en moeten worden aangepast. Dit terwijl tijdens de behandeling van de Warmtewet in de Tweede Kamer er Kamerbrede steun was om de Warmtewet en -regeling drie jaar ongemoeid te laten en dan pas te evalueren.

Update van de parameters, geen aanpassing van de uitgangspunten

Belangrijk uitgangspunt van de Warmtewet is dat de gebonden gebruiker van warmte wordt beschermd. Een belangrijk onderdeel van die bescherming is de regulering van de tarieven en prijzen die warmteleveranciers in rekening mogen brengen. Daarmee wordt bewerkstelligd dat de

warmteleverancier geen misbruik kan maken van de positie die hij ten opzichte van de gebonden gebruiker heeft door hem te hoge tarieven in rekening te brengen.

De Warmtewet (en de regelgeving op basis van de Warmtewet) hanteren in dit kader het zogenoemde Niet Meer Dan Anders-principe. Dit principe houdt in dat de kosten die een gemiddeld huishouden maakt dat op een collectieve warmtevoorziening is aangesloten, niet hoger mogen zijn dan de kosten die een gemiddeld huishouden zou moeten maken voor het verkrijgen van dezelfde hoeveelheid warmte bij het gebruik van gas als energiebron (ook wel: een gassituatie). De maximumprijs op basis van het NMDA-principe is gebaseerd op de integrale kosten die een verbruiker zou moeten maken voor het verkrijgen van dezelfde hoeveelheid warmte bij het gebruik van gas als energiebron. Opmerkelijk daarbij is overigens dat de gemiddelde kosten die een gashuishouden maakt, door de scope van de Warmtewet ook het gereguleerde tarief worden voor zakelijke warmteklanten.

Uit de wet en de wetsgeschiedenis blijkt dat uitgangspunten voor de bepaling van de gereguleerde prijs eerst na een uitgebreide evaluatie van de Warmtewet, drie jaar na de inwerkingtreding, aangepast worden. Ook naar de mening van Energie-Nederland vergen dergelijke fundamentele wijzigingen deugdelijk onderzoek en (politieke) discussie. Zij neemt daaraan graag actief deel. Energie-Nederland stelt voor om in het kader van de evaluatie te streven naar een reguleringsmethode die recht doet aan de consument en toekomstbestendig en stabiel is. Voor dergelijke fundamentele wijzigingen (een discussie over uitgangspunten) is evenwel geen plaats in de onderhavige wijziging van de Warmteregeling.

Ook de Minister bevestigt dat het in de huidige wijziging uitsluitend gaat om aanpassing van parameters wanneer markt- en technologische ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. De prijzen van (technische) onderdelen kunnen bijvoorbeeld zijn veranderd en technologische ontwikkelingen kunnen leiden tot andere (energetische) rendementen. Dergelijke veranderde omstandigheden zijn thans onderzocht en in het voorstel tot wijziging van de Warmteregeling verwerkt. Energie-Nederland constateert evenwel dat in de consultatieversie van de Warmteregeling ook wijzigingen zijn opgenomen die volledig los staan van veranderingen in de markt of technologie. Waar dit zich voordoet, zal Energie-Nederland dit uiteraard constateren en motiveren.

Energie-Nederland geeft hieronder puntsgewijs een reactie op de voorgenomen wijzigingen. Naast de parameters die door het Ministerie ter consultatie zijn voorgelegd, bevat de Warmteregeling nog een aantal andere parameters. Energie-Nederland stelt vast dat deze parameters thans derhalve niet aan aanpassing onderhevig zijn en laat daarom inhoudelijke overwegingen met betrekking tot die vaststaande parameters achterwege. In het geval het Ministerie niettemin wijziging van die parameters zou overwegen, dient ook daar nader onderzoek naar te worden verricht.

1. Waardering cv-ketel (art 2 lid1-a)

Op dit punt beperkt de wijziging van de Warmteregeling zich ten onrechte niet tot een update van een parameter, en wordt, tegen de afspraken in, een uitgangspunt gewijzigd. Het bedrag moet, met gebruikmaking van ongewijzigde uitgangspunten, worden veranderd in € 2.717,00. Het uitgangspunt bij de bepaling van de kapitaalslasten van een cv-ketel installatie in de huidige Warmteregeling, is de aanschaf van de cv-ketel installatie in de nieuwbouwsituatie. In de nu ter consultatie voorliggende Warmteregeling is de prijs voor de aanschaf van een cv-ketel niet gebaseerd op de nieuwbouwsituatie, maar op een gemiddelde van de aanschaf bij nieuwbouw en vervanging in een bestaande situatie.

Nu deze prijsmethodiek wordt verlaten is niet langer sprake van slechts een aanpassing van de parameter, maar een aanpassing van het eerder gekozen uitgangspunt. Discussie over dit uitgangspunt is mogelijk, maar heeft geen plaats in de wijziging van de Warmteregeling die nu voorligt. Immers, hier is geen sprake van gewijzigde markt- of technologische omstandigheden maar van een ander inzicht. Dat de kosten in een vervangingssituatie verschillen van de kosten voor een nieuwbouwsituatie, was immers in 2009 ook al het geval. Toen is er niettemin voor gekozen de aanschaf van de cv-ketel installatie in de nieuwbouwsituatie als uitgangspunt te nemen. Wanneer de Minister ondanks het voorgaande zou besluiten tot een aanpassing van het uitgangspunt met betrekking tot de cv-ketel installatie, dan zou eenzelfde fundamentele discussie ook over de andere parameters moeten worden gevoerd.

NEW-RVO bevestigt dat van een nieuwe cv-ketel installatie moet worden uitgegaan en adviseert daarbij een prijs van € 2.717 te hanteren. NEW-RVO stelt dit letterlijk in haar rapport van 27 juni 2014 (Update parameters Warmteregeling):

“Bij aanneming van de Warmtewet en Warmteregeling is gebruik gemaakt van de volgens de prijsmethodiek van Deerns bepaalde prijs van een nieuwe CV-installatie (CV-ketel inclusief kosten voor hulpmaterialen en kosten voor montagewerkzaamheden). Op basis van de prijsmethodiek van Deerns komt de prijs uit op €2717,- (prijsniveau 2014).”

Energie-Nederland ziet ook aanleiding tot een update van de parameter, namelijk aanpassing van de prijs van een cv-ketel in een nieuwbouwsituatie. Die prijzen zijn sinds 2009 veranderd: het genoemde bedrag van € 2.454,50 moet worden veranderd in € 2.717,00. Dit stemt overeen met het advies van NEW-RVO, zoals vermeld in hoofdstuk 3 van haar rapport.

Energie-Nederland heeft raadgevend ingenieursbureau Techniplan adviseurs B.V. gevraagd om ook naar de door NEW-RVO geadviseerde nieuwe waarden van de parameters te kijken. Dit rapport is voor de volledigheid bijgevoegd. Techniplan komt tot dezelfde conclusie als NEW-RVO en Energie-Nederland. Zie ook rapport Techniplan 2.1.1.

2. Onderhoudskosten cv-ketel (art 2 lid 1-d)

Het bedrag zoals dat in de geconsulteerde Warmteregeling is voorgesteld, weerspiegelt niet de op dit moment geldende marktprijzen voor onderhoudsabonnementen voor cv-ketels en is onredelijk laag. De marktprijs is gemiddeld € 155,56 voor een all-in onderhoudsabonnement voor een cv-combiketel. Energie-Nederland kan zich dan ook niet vinden in het bedrag dat in de Warmteregeling is opgenomen.

Energie-Nederland komt op basis van onderzoek naar marktprijzen uit op een gemiddeld bedrag per jaar van € 155,56 voor een all-in onderhoudsabonnement voor een cv-combi ketel.

In onderstaande tabel zijn de marktprijzen weergegeven:

kosten onderhoudsabonnement cv-ketel per jaar incl btw		
	all-in	
essent, gelieerde bedrijven		https://www.essent.nl/content/particulier/energie-besparen/verwarmingsinstallaties/service_en_onderhoud/tarieven.html
Tarieven Energiewacht	€ 157,56	
Tarieven Energiewacht Groep	€ 166,68	
Tarieven Geas Energiewacht	€ 159,48	
Tarieven Kemkens	€ 164,40	
Tarieven Volta	€ 169,80	
gaswacht meerlanden bv	€ 162,60	http://www.gaswacht.nl/particulier/tarieven-en-voorwaarden.html
energie service noord west	€ 190,92	http://www.esnw.nl/particulieren/onderhoud/abonnemen/ontzorgabonnement.html
ketelzorg.nl	€ 141,36	http://ketelzorg.nl/abonnemen.html
breman	€ 144,00	http://www.breman.nl/breman-warmteadvies-service-en-onderhoudsabonnemen.html
feenstra warmte totaalzorg	€ 149,04	http://www.feenstra.com/cv-ketel-onderhoud/
geas energiewacht	€ 184,80	http://www.geas.nl/onderhoud-storings/abonnement-afsluiten/tarieven/
gsservice noord holland	€ 129,50	http://gasservice-nh.nl/all-in-contract/
delta	€ 131,40	http://www.delta.nl/energie/warmte/cv_ketel_onderhoud/
eneco	€ 146,64	http://www.eneco.nl/cv-en-onderhoud/onderhoudsabonnemen/
nuon	€ 135,24	http://www.nuon.nl/cv-ketel/onderhoud-cv-ketel/
gemiddeld	€ 155,56	prijspeil 2014
warmtewet	€ 157,48	prijspeil 2014
verschil	€ -1,92	

Het tarief dat op grond van de huidige Warmteregeling voor 2014 gehanteerd zou worden, bedraagt € 157,48. Gezien de gemiddelde marktprijs is dit een redelijke benadering van de kosten. Het gemiddelde tarief in de markt is immers marginaal (1,2%) lager dan het huidige tarief dat op grond van de huidige Warmteregeling zou gelden. Naar de mening van Energie-Nederland kan die lagere prijs, een veranderde marktomstandigheid, evenwel aanleiding zijn voor actualisering van de parameter. Het nieuwe bedrag dat in de Warmteregeling zou moeten worden opgenomen, is dan € 155,56 incl. BTW. De prijs die in de geconsulteerde Warmteregeling is opgenomen ligt maar liefst 10% onder de gemiddelde marktprijs en is daarmee onredelijk laag.

Het hanteren van de all-in onderhoudsprijs komt overeen met de gemiddelde gassituatie, de meeste gasverbruikers hebben een onderhoudscontract. Weliswaar heeft niet iedereen een all-in onderhoudscontract, maar die gasverbruikers die dat niet hebben maken dan ook aanvullende kosten indien er een storing optreedt aan de cv-ketel. Die aanvullende kosten kunnen oplopen tot honderden euro's per storing.

3. Waardering afleverset (art 2 lid 1-e)

Op dit punt beperkt de wijziging van de Warmteregeling zich ten onrechte niet tot een update van een parameter, en wordt buiten de scope van de actualisering een uitgangspunt gewijzigd. De parameter moet worden gewijzigd in € 1.258,40 incl. BTW als gebruik wordt gemaakt van de werkelijke door leveranciers gemaakte kosten.

Uitgangspunt van de huidige Warmteregeling bij de bepaling van de kapitaalslasten van een afleverset is de aanschaf van de afleverset in de nieuwbouwsituatie. In de nu ter consultatie voorliggende Warmteregeling is de prijs voor de aanschaf van een afleverset niet gebaseerd op de nieuwbouwsituatie, maar op een gemiddelde van de aanschaf bij nieuwbouw en vervanging in een bestaande situatie. Dit is niet slechts een aanpassing van de parameter, maar een aanpassing van het uitgangspunt. Discussie over dit uitgangspunt is mogelijk, maar heeft geen plaats in de wijziging die door de Minister is aangekondigd. Ook hier is immers geen sprake van gewijzigde markt- of technologische omstandigheden maar van een gewijzigd inzicht. Dat de kosten in een vervangingssituatie verschillen van de kosten voor een nieuwbouwsituatie, was immers in 2009 ook al het geval. Toen is ervoor gekozen niettemin de nieuwbouwsituatie als uitgangspunt te nemen.

Wanneer de Minister ondanks het voorgaande zou besluiten tot een aanpassing van het uitgangspunt met betrekking tot de kapitaalslasten van een afleverset, dan zou eenzelfde fundamentele discussie

ook over de andere parameters moeten worden gevoerd. Aanpassingen van dit uitgangspunt dienen kortom buiten beschouwing te worden gelaten. Ook wanneer het oorspronkelijke uitgangspunt wordt gehanteerd en van een nieuwbouwsituatie wordt uitgegaan, komt de parameter echter voor wijziging in aanmerking.

Conform het advies van NEW-RVO in haar rapport "Update parameters Warmteregeling", hoofdstuk 3, van 27 juni 2014, kan de prijs voor een nieuwbouwsituatie van een afleverset worden gewijzigd in € 1.907,00. Energie-Nederland heeft raadgevend ingenieursbureau Techniplan adviseurs B.V. gevraagd om ook naar de door NEW-RVO geadviseerde nieuwe waarden van de parameters te kijken en Techniplan komt tot dezelfde conclusie als NEW-RVO. Zie ook rapport Techniplan 2.1.3.

Naar de mening van Energie-Nederland verdient het echter de voorkeur om deze parameter te baseren op de werkelijke (gemiddelde) aanschafkosten van afleversets van de grote warmteleveranciers. Het streven van de warmteregelgeving is er immers op gericht om te komen tot een goede weerspiegeling van de kosten die worden gemaakt in de markt. Voor de afleverset zijn de exacte kosten bekend, want die zijn door de warmteleveranciers aangeleverd bij de Autoriteit Consument & Markt en desgevraagd ook aan NEW-RVO. Die kosten, door Energie-Nederland bij de grote warmtebedrijven opgevraagd, blijken met een gemiddeld prijsniveau voor 2014 van € 1.040 excl. BTW (€ 1.258,40 incl. BTW) nog aanzienlijk lager te liggen dan de bedragen die door NEW-RVO en de Minister worden genoemd. Energie-Nederland vraagt zich af waarom bij de waardering niet is uitgegaan van dit gemiddelde werkelijke bedrag? Bij de bepaling van de nieuwe waarde voor de onderhoudskosten van de afleverset is namelijk wel uitgegaan van dit gemiddelde werkelijke kostenniveau. Zie ook rapport Techniplan 2.1.4. Ook prijsonderzoek via internet levert aanzienlijk lagere bedragen in de markt op. Zo is op www.warmteservice.nl te zien dat de kosten van een nieuwe afleverset met CW klasse 4 voor warm tapwater bereiding (incl. beugel, excl. plaatsing) slechts € 1.041,58 incl. BTW bedragen. De nu door het Ministerie gehanteerde bedragen weerspiegelen dus ten onrechte duidelijk niet de bedragen zoals die in de praktijk gebruikelijk zijn.

4. Onderhoudskosten afleverset (art 2 lid1-i)

Anders dan bij de aanschafkosten van de afleverset, is bij de update van deze parameter wél uitgegaan van het door Energie-Nederland opgegeven gemiddelde bedrag van € 37,00 exclusief BTW dat de grote warmteleveranciers voor 2014 hanteren. Energie-Nederland vraagt zich af waarom hier wel gebruik wordt gemaakt van de aangeleverde gegevens van de grote warmteleveranciers, terwijl bij de bepaling van de aanschafwaarde van de afleverset geen gebruik wordt gemaakt van deze aangeleverde gegevens. Zie ook rapport Techniplan 2.1.4. Energie-Nederland is stellig van mening dat als er bij de waardering van de afleverset niet wordt uitgegaan van de door de energieleveranciers opgegeven waarden, dit ook niet van toepassing kan en mag zijn bij de bepaling van de onderhoudskosten voor de afleverset. Energie-Nederland constateert overigens dat NEW-RVO -buiten de door Energie-Nederland aangeleverde gegevens- geen nader onderzoek heeft gedaan naar de werkelijke kosten voor onderhoud aan een afleverset. Een actualisering kan derhalve niet door andere gegevens worden onderbouwd. Dat zou aanleiding kunnen zijn deze parameter niet te actualiseren. Nu dit uit het oogpunt van de gebonden warmteafnemer onwenselijk is en voorts het voorgestelde bedrag vrijwel gelijk is aan het door de warmteleveranciers opgegeven bedrag, kan Energie-Nederland zich vinden in de hoogte van het nu voorgestelde bedrag indien ook de aanschafwaarde van de afleverset op met gebruikmaking van dezelfde methodiek wijze wordt aangepast.

5. Rendement cv-ketel (ruimteverwarming en warmtapwater)

In de Warmteregeling zoals die nu ter consultatie voorligt, wordt niet consequent met de beschikbare technische gegevens omgegaan. De parameters kunnen worden aangepast op basis van (nieuwe gegevens over) technologische ontwikkelingen, maar niet op de wijze die RVO en Energy Matters voorstellen. Het rendement voor ruimteverwarming zou 91,6% moeten zijn en het rendement voor warm tapwater 65%.

Op basis van de resultaten van door Energy Matters uitgevoerde veldtesten (in opdracht van RVO, rapport Resultaten veldtesten prestaties warmteinstallaties van 20 sep 2013) adviseert RVO in het rapport Update parameters Warmteregeling van 27 juni 2014, om het percentage van 90 voor ruimteverwarming te wijzigen in 93 en het percentage van 65 voor warm tapwater ongewijzigd te laten. Volgens RVO is er onvoldoende grond voor aanpassing van het percentage van 65% voor warm tapwater, omdat er onvoldoende betrouwbare gegevens zijn. RVO heeft wel een goed gevoel bij de betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten bij ruimteverwarming.

Het kwam Energie-Nederland vreemd voor dat resultaten van één en dezelfde veldtest voor de ene factor niet, en voor de andere factor wel betrouwbaar werden gevonden. Energie-Nederland heeft daarom professor dr. P.G.M. van der Heijden (sinds 1992 hoogleraar statistiek en tevens adviseur van het CBS) gevraagd om een expert opinion te geven over de betrouwbaarheid van de uitkomsten van het uitgevoerde onderzoek en de conclusies die op basis van het onderzoek uit wetenschappelijk oogpunt getrokken kunnen worden. Deze expert opinion is U toegezonden bij onze brief aan uw ministerie van 18 september jl., ENL-2014-00666. Het is nogmaals bij deze consultatiereactie gevoegd. Prof. Van der Heijden komt (kort gezegd) tot de conclusie dat er voldoende bruikbare veldtestresultaten uit het onderzoek van Energy Matters beschikbaar zijn en dat die resultaten statistisch gezien voldoende betrouwbaar zijn om te gebruiken. Hij heeft de beschikbare data nader geanalyseerd en adviseert op basis van de uitkomsten van dit onderzoek de volgende percentages te hanteren: 92,4 voor ruimteverwarming en 49,0 voor warm tapwater.

De gegevens van de veldtest moeten kortom bruikbaar worden geacht voor zowel ruimteverwarming als tapwater. Wel dienen correcties te worden toegepast op die gegevens, zodat met gebruikmaking van de resultaten ook een representatieve uitspraak kan worden gedaan over de werkelijke, gemiddelde situatie in Nederland. Uit het RVO-rapport blijkt in dat kader bijvoorbeeld niet duidelijk of de geteste cv-ketels een gemiddelde staat van ouderdom en onderhoud hebben, zoals zou moeten bij een juiste toepassing van het NMDA-principe.

Voor een correctie bestaat volgens Energy Matters in haar aanvullende rapport van 3 oktober 2014 inderdaad aanleiding. Voor zowel ruimteverwarming als tapwater dient te worden gecorrigeerd voor elektrische hulpenergie. Voor tapwater dient daarnaast te worden gecorrigeerd voor de gebruikte hoeveelheid tapwater. Energy Matters heeft op verzoek van EZ/RvO nogmaals gekeken naar de uitkomsten van de veldtesten. Zij constateert in haar rapport van 3 oktober 2014 dat het percentage voor ruimteverwarming zonder elektrische hulpenergie 94 % moet zijn. De correctie die daarbij is uitgevoerd op de extreme waarden is conform de door professor dr. P.G.M. van der Heijden gehanteerde, wetenschappelijk juiste methode. Voor het tapwaterrendement wordt dezelfde correctie toegepast voor elektrische hulpenergie en wordt vervolgens, na correctie voor de gebruikte hoeveelheid tapwater, uitgegaan van 65 %. Dit percentage is af te leiden uit de figuur 3 van genoemd rapport.

Zonder dit in detail uit te werken merken wij nog op dat een ander punt ontbreekt dat noodzakelijk is om de werkelijke, gemiddelde situatie in Nederland te benaderen. Dit betreft de retourtemperatuur. Er bestaat een relatie tussen het rendement voor ruimteverwarming en retourtemperatuur, zoals ook in appendix 3 van het Energy Matters rapport van 3 oktober 2014, in figuur 8 weergegeven. Daarbij is het zo, dat een hoge retourtemperatuur een negatief effect heeft op het rendement van de CV ketel voor ruimteverwarming. Dit is ook te zien in genoemde figuur 8. De retourtemperatuur in de onderzochte 19 woningen, komt niet overeen met de retourtemperatuur in de werkelijke, gemiddelde situatie. In de veldtest was de gemiddelde retourtemperatuur van de binneninstallatie 40 graden. Energy Matters zegt daarover (appendix III) dat dit weinig afwijkt van een te verwachten retourtemperatuur van 37 graden voor ideaal ontworpen en ingeregelde hoog temperatuur verwarmingssystemen.

In de praktijk worden deze ideale omstandigheden niet gehaald. De binneninstallatie van woningen is vaak niet ideaal ontworpen en ingeregeld. De gemiddelde retourtemperatuur ligt in de praktijk daardoor veel hoger. Deze binneninstallaties maken onderdeel uit van de woning en geven de warmte af aan de woning. De binneninstallatie is goed of slecht ontworpen en ingeregeld en levert een lage of hoge retourtemperatuur. De werking van de binneninstallatie houdt geen verband met de aansluiting op een stadsverwarmingnet of een CV ketel. Wel is van belang hoe goed een binneninstallatie is ingeregeld. Daarom is de opmerking die prof. Van der Heijden in zijn rapport maakt over de spreiding van de ouderdom van de woningen in de veldtest wel relevant, in tegenstelling tot hetgeen Energy Matters hierover opmerkt. Oudere woningen zijn gemiddeld vaker slechter ingeregeld dan nieuwe woningen. In dit verband is de gekozen woningpopulatie voor de veldtesten wel degelijk van invloed op de eindresultaten. Voor een bepaling van de gemiddelde retourtemperatuur van binneninstallaties kan daarom heel goed worden gekeken naar de retourtemperatuur zoals die wordt gemeten bij stadsverwarmingnetten. De stadsverwarmingnetten zijn allemaal aangesloten op binneninstallaties van de klanten.

In Purmerend is de gemiddelde retourtemperatuur van bijna 24.000 binneninstallaties van woningen op het warmtenet bijvoorbeeld 50-52 graden. Uit deze zeer omvangrijke veldtest blijkt dat in de praktijk de inregeling van veel binneninstallaties suboptimaal is, waardoor de retourtemperatuur hoog is. Veel hoger dan van de 19 woningen uit de veldtest van Energy Matters. Ook de andere stadsverwarmingnetten laten zien dat de retourtemperaturen uit binneninstallaties 50-60 graden en hoger zijn.

Alleen al op basis van de retourtemperatuur van de veldtest van 24.000 woningen in Purmerend kan het CV rendement worden bepaald op ca. 91,6- 92,0 %. Een dergelijke correctie van het rendement voor ruimteverwarming voor de retourtemperatuur is volstrekt vergelijkbaar met de door Energy Matters uitgevoerde correctie voor het tapwatergebruik voor het tapwaterrendement. Ook hier wordt een relatie die is gevonden in de veldtest van 19 ketels tussen tapwaterrendement en de tapwaterhoeveelheid, gebruikt om te corrigeren voor het hogere tapwatergebruik in Nederland vergeleken met dat van de veldtest met de 19 ketels. Voor de ruimteverwarming wordt de in de veldtest van 19 woningen gevonden relatie tussen rendement en retourtemperatuur (figuur 8) gecorrigeerd voor de praktijksituatie (benaderd door een veldtest van 24.000 woningen).

Op basis hiervan stelt Energie-Nederland voor het rendement voor ruimteverwarming vast te stellen op 91,6 % en voor warm tapwater op 65 %.

6. Meerkosten voor elektrisch koken

Voor de kosten in verband met koken, geldt dat nauwelijks een (relevant) verschil bestaat tussen de gas- en warmtesituatie. Uit de cijfers blijkt dat ook veel gashuishoudens deels of geheel elektrisch koken.

De forfaitaire aftrekpost voor de veronderstelde meerkosten voor elektrisch koken heeft een bijzondere positie in de consultatie. Voor deze parameter is in de toelichting op de consultatie aangegeven dat nader onderzoek is uitgevoerd. De resultaten van dat nadere onderzoek zijn bekend. Anders dan bij de meeste andere parameters, is echter niet bekend welk voorstel het Ministerie met betrekking tot deze parameter doet. Energie-Nederland zal daarom met name reageren op de resultaten van het nadere onderzoek.

In de Nota van Toelichting bij het Warmtebesluit is vermeld: “De forfaitaire aftrek wordt gekwantificeerd in de ministeriële regeling en kan worden aangepast, bijvoorbeeld in verband met de ontwikkelingen in de gas- en elektriciteitsprijzen”. Tevens wordt geschreven dat hierbij rekening is gehouden met de laatste inzichten in het gebruik van energie voor koken. Op grond hiervan concludeert Energie-Nederland dat zowel de gehanteerde aantallen m³ en kWh voor het koken als de gehanteerde energieprijzen aan een update onderhevig zijn.

Voor het gebruik van gas en elektriciteit voor koken stelt Energie-Nederland voor aan te sluiten bij de aantallen die door het onafhankelijke Milieu Centraal op haar website worden genoemd (37m³ en 200 kWh). De openbaar beschikbare gegevens van Milieu Centraal zijn een correcte weergave van de werkelijke energieverbruiken voor koken. Stichting Milieu Centraal is een onafhankelijke voorlichtingsorganisatie die consumenten praktische en betrouwbare informatie biedt over milieu en energie in het dagelijks leven. Milieu Centraal werkt samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven, de overheid en vele media. Ook de Consumentenbond spreekt op haar site over verbruiken van 37 m³ en 200 kWh voor koken op gas respectievelijk koken op elektriciteit.

Voor de te hanteren prijzen kan dan wat betreft gas, de prijs worden gebruikt die ook voor de bepaling van het GJ-tarief wordt gehanteerd. Voor de kWh-prijs zou dan -in lijn met de gasprijs- de gemiddelde leveringsprijs (incl. heffingen en belastingen) van de grote drie gasleveranciers voor 1 jaar vast, ingaande 1 januari worden gebruikt. Deze gas- en elektriciteitsprijs kan jaarlijks eenvoudig door ACM worden geactualiseerd om aansluiting met de marktprijs te behouden.

Op basis van de verbruikscijfers volgens Milieu Centraal en de Consumentenbond (37 m³ en 200 kWh) en de energietarieven (€ 0,66/m³ en € 0,22/kWh) komen de “meerkosten voor elektrisch koken pp 2014” uit op € 19,50 incl. BTW.

Op verzoek van NEW-RVO heeft ECN de aantallen voor de berekening van de meerkosten voor elektrisch koken nader onderzocht. ECN komt in haar rapport van 29 september 2014, kenmerk ECN-N-14-024, tot de conclusie dat het aantal m³ en kWh waarmee moet worden gerekend moet worden gesteld op 39 respectievelijk 211. Uitgaande van deze aantallen en de hierboven genoemde tarieven voor elektriciteit en gas komen de “meerkosten voor elektrisch koken” uit op € 20,60 incl. BTW. De meerkosten conform de gegevens van Milieu Centraal, de Consumentenbond en de gegevens van ECN komen dus nagenoeg overeen.

Kritiekpunt van een aantal stakeholders is dat de verbruikscijfers geen gemeten verbruiken betreffen. Energie-Nederland onderschrijft dat een uitkomst op basis van gemeten verbruiken de voorkeur zou hebben. De methodiek die zowel Milieu Centraal als ECN gebruiken om het elektriciteitsverbruik voor koken te benaderen is evenwel de enige betrouwbare methodiek die beschikbaar is. Gemeten verbruiken zijn uitsluitend voor gas beschikbaar. Uit gemeten verbruik bij stadsverwarmingsklanten met een gasaansluiting ten behoeve van het koken kan worden afgeleid wat het exacte gasverbruik bij deze klanten is voor het koken. Dit is ook wat ECN doet.

Klanten die koken op gas maken, net als klanten die koken op elektriciteit, steeds meer gebruik van elektrische apparatuur ter vervanging van en in aanvulling op een kookplaat. Vrijwel ieder huishouden beschikt tegenwoordig over een magnetron, een elektrische oven en een waterkoker. Dit geldt voor zowel huishoudens aangesloten op een warmtenet als huishoudens aangesloten op een gasnet. Het elektriciteitsverbruik van deze apparaten, in combinatie met het over de gehele linie dalende energieverbruik voor het koken, zorgen ervoor dat oude verbruiksgegevens over elektriciteitsverbruik in de keuken niet meer representatief zijn om het huidige elektriciteitsverbruik voor het elektrisch koken te duiden. De enige manier om dat elektriciteitsverbruik te benaderen is dus om uit te gaan van het gasverbruik voor het koken en dat met inachtneming van het rendementsverschil tussen gas- en elektrische kookapparatuur om te rekenen naar een equivalent elektriciteitsverbruik, precies zoals ECN dat doet.

Uit het rapport over de Energietrends van ECN, Energie-Nederland en Netbeheer Nederland blijkt dat steeds meer mensen, dus ook mensen met een gasaansluiting, overstappen op elektrisch koken. Zie ook onderstaande grafiek en uitleg. Dit brengt mee dat de relevantie van het onderscheid tussen koken op gas en elektriciteit als gegeven verschil tussen een verbruiker aangesloten op een warmte- en op een gasnet verdwijnt. Op grond daarvan kan worden gesteld dat de aftrekpost “Meerkosten voor elektrisch koken” ten onrechte wordt verrekend in de gereguleerde prijs van warmte. Dit geldt temeer nu de gereguleerde prijs ook geldt voor alle zakelijke klanten die onder de prijsregulering van de Warmtewet vallen. Bij deze klanten is überhaupt geen sprake van koken. Bij deze groep klanten is een aftrekpost voor elektrisch koken dus zeker en volledig ten onrechte.

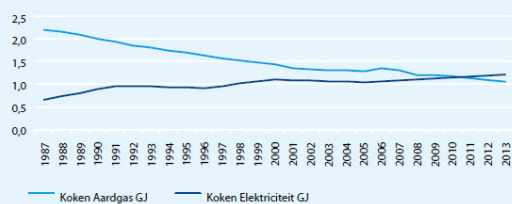
Steeds minder koken op gas

Het energiegebruik voor koken neemt al jaren geleidelijk af. Er wordt meer buitenshuis gegeten, maar ook het bezorgen of afhalen van eten neemt toe. Hierdoor bereiden gezinnen gemiddeld in 2010 bijna één maaltijd minder per week dan in 1987: 5,4 in plaats van 6,2 maaltijden. Meer kant-en-klaarmaaltijden en halfproducten leiden ook tot minder energiegebruik thuis. In 2008 at 30% van de Nederlanders elke week gemiddeld één of meer kant-en-klaar maaltijden. In 1995 was dit nog maar 19%.

Steeds meer mensen koken op elektriciteit. In 1987 had nog 49% van de huishoudens met een gasfornuis ook een gasoven, in 2010 was dit nog maar 12%. Het aantal huishoudens met een magnetron is in dezelfde periode juist gestegen van 8% naar 45%. Ook steeg het aantal huishoudens met een waterkoker van 8% naar 85%. Door deze verschuivingen was in 2011 voor het eerst het elektriciteitsverbruik voor koken groter dan het gasgebruik.

Bron: HOME, bewerking ECN, van Spronsen en Partners

Trends Koken

Vereniging Eigen Huis heeft eerder aangegeven dat de aftrek meerkosten elektrisch koken juist bijna € 20,- hoger zou moeten bedragen met als argument dat de “meerkosten elektrisch kooktoestel niet [worden] meegerekend”. Deze stelling wordt door VEH in haar brief niet nader onderbouwd. Een eenvoudige internetsearch leert echter dat er nauwelijks verschil is in aanschafprijs tussen gas- en elektrische kookplaten.¹ Het is daarom geen parameter om in de aftrek te betrekken. Dit is ook eerder bij de vaststelling van de huidige warmteregeling geconstateerd en daarom is deze parameter niet in de regeling meegenomen. Er is destijds een heel scala aan factoren bekeken welke invloed zouden hebben op de prijs, zowel factoren die een neerwaarts als een opwaarts effect op de warmteprijs zouden hebben. Er is bewust voor gekozen om alleen de belangrijkste factoren op te nemen in de warmteregeling en tegelijkertijd is geconstateerd dat alle overige factoren min of meer tegen elkaar weg zouden vallen qua effect op de warmteprijs. Het introduceren van een van deze factoren zou dan ook leiden tot het volledig opnieuw vaststellen van de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de Warmteregeling. en is daarmee iets dat op zijn vroegst een plek zou kunnen vinden in de evaluatie van de Warmtewet.

Conclusie: voorstel wijzingen parameters door Energie-Nederland

Samengevat in tabelvorm hieronder het overzicht van de door Energie-Nederland voorgestelde wijzigingen van de parameters op basis van prijspeil 2014..

parameter	Warmteregeling (WR) nu, pp 2009	ACM pp 2014	Voorstel Energie- Nederland pp 2014	WR aanpassing art
aanschafkosten cv-ketel	€ 2.474,00	€ 2.763,25	€ 2.717,00	2 lid 1a
aanschafkosten afleverzet (incl CW4 klasse tbv tapwater)	€ 2.243,00	€ 2.505,25	€ 1.258,40	2 lid 1e
onderhoudskosten cv-ketel	€ 141,00	€ 157,48	€ 155,56	2 lid 1d
onderhoudskosten afleverzet	€ 40,00	€ 44,67	€ 44,77	2 lid 1i
meerkosten voor elektrisch koken	€ 50,00	€ 55,84	€ 20,60	2 lid 1k
fractie ruimteverwarming	79,0%	79,0%	79,0%	
fractie warm tapwater	21,0%	21,0%	21,0%	
leidingeverlies ruimteverwarming	5,0%	5,0%	5,0%	
leidingeverlies warm tapwater	10,0%	10,0%	10,0%	
rendement ruimteverwarming	90,0%	90,0%	91,6%	3 lid e
rendement warm tapwater	65,0%	65,0%	65,0%	

Hierbij dient te worden opgemerkt dat het bedrag voor de zogenoemde “meerkosten voor elektrisch koken” eigenlijk op nul moet worden gesteld.

Bestendige regulering

Iedere wijziging van de Warmteregeling heeft directe gevolgen voor de inkomsten van alle partijen die door de Warmtewet worden aangemerkt als warmteleveranciers. De onduidelijkheid over, en de onvoorspelbaarheid van, wijzigingen en de frequentie vergroten de financiële risico's van deze partijen en doet daarmee af aan de investeringsbereidheid – die al niet zo groot was gezien de magere bedrijfsrendementen. Bovendien draagt dit niet bij aan het vertrouwen in het overheidsbeleid. Dat

¹ Zie ter illustratie: http://www.mediamarkt.nl/mcs/productlist/Inbouwkookplaten,10259,483029.html?langId=-11#Inbouwkookplaten,10259,483029.html?langId=-11&_suid=140117703293808099612213159189

vervolgens voor een eenvoudige vergelijking gas en elektrisch aanvinken en sorteren op prijs

klemt temeer, nu de Minister momenteel werkt aan een warmtevisie, waarin wordt gezien hoe het potentieel van duurzame (rest)warmte zo volledig mogelijk kan worden benut. Daarvoor zijn juist investeringen noodzakelijk.

Energie-Nederland bepleit om die redenen een meer stabiele en toekomstbestendige wijze van regulering. Het huidige traject van aanpassen van de Warmteregeling onderschrijft dit pleidooi. Een dergelijke reguleringsmethodiek moet zowel voor de consument als voor de warmteleveranciers duidelijk en voorspelbaar zijn.

Met het vorenstaande gaan wij ervan uit u voldoende geïnformeerd te hebben. Mocht u echter nog een nadere toelichting wensen, dan zijn wij daartoe uiteraard bereid.

Met vriendelijke groet,

Anne Sypkens Smit
Directeur a.i.

Bijlagen²:

- Rapport Techniplan adviseurs: Beschouwing voorstel RVO.nl tot 'update parameters warmteregeling'
- Verklaring prof. dr. P.G.M. van der Heijden over het rendement ruimteverwarming en het rendement warmtapwater

² De bijlagen maken deel uit van deze inbreng op de consultatie, maar zijn separaat aan het ministerie van Economische Zaken gestuurd omdat het op de website niet mogelijk is om bijlagen te uploaden.